

Från Bergö till Ängö

Bergö Namnet har säkert sitt ursprung i de bergiga och branta stränderna. Även i sin helhet är holmen förhållandevis bergbunden. Den samlade åkermarken idag är inte mer än ca 15 hektar trots att ön är två kilometer bred och uppemot fyra kilometer lång.

Bussö har fått sitt namn av att medeltida skutor, s.k. bussar, tydligen har ankrat vid ön som ligger intill den urgamla segelleden mellan Mälardalen, Satakunta och Österbotten.

Grundsunda Byn har fått sitt namn efter att det förr gick ett sund genom byn, "det grunda sundet". Sundet gick mellan Västerviken och Österviken. I augusti 1951 grävdes Olympia-kabeln ("Heta linjen" mellan Moskva och USA.) ner där.

Horsholm betyder ungefär hästarnas holme. Horsholm användes således högst antagligen som bete för hästar. "Hors" är det fornnordiska namnet för häst.

Kullskär Namnet har säkert uppkommit av att holmen är ganska hög - enligt kartan når den 16,5 m över havet - och att den syns som en kulle i den omgivande låga skärgården. Ön hör egentligen till Sund men de som bott på Kullskär har alltid varit kyrkskrivna i Vårdö.

Ledsöra omnämns 1:a gången den 16 mars 1432 i ett dokument på pergament i Sunds kyrka. Ledsöra är ett av de mycket få ortsnamn på Åland med finskt ursprung. Slutleden härstammar från "saari". Från början benämnt Laysara, på 1500-talet bl.a. Laijsaar ö, Leijsår och Laijtzar.

Listersby har sitt ursprung i ett personnamn, Livsten (ganska vanligt namn i Mälardalens län under medeltiden). Byns namn betyder "Livstens gård" eller "gården där Livsten bor".

Lövö För tusen år sedan var Lövö en helt kringfluten holme och ännu för 500 år sedan hade den bara ett smalt näs till Vargata som landsförbindelse. Namnet är förstås sammansatt av orden löv och ö. Anledningen till att ön en gång i tiden fick detta namn är säkerligen att den användes som lövtäkt. Namnet visar m.a.o. att ön har använts av andra innan den fick egen befolkning.

Mickelsö betyder Mickels ö eller ön som Mickel förfogar över. Förmodligen var det en utflyttare från Töftö, sannolikt en yngre son i någon familj som anlade ett nybygge här. Detta kan ha skett på 1300-talet. Första gången Mickelsö omnämns är på 1530-talet.

Sandö betyder den sandiga ön, eller ön med den sandiga jorden. Orsaken till all denna sand hittar vi i istidens slutskede. Då strömmade en mäktig flod av smältvatten fram i dagens Sandösund och lämnade efter sig omfattande sandavlagringar.

Simskåla förekommer i skriftliga källor första gången 1432 i samband med ett jordbyte. Då skrev man Symaesala, inte alldeles lika dagens Simskåla. Under årens lopp har stavningen varierat och några av varianterna kan för oss nutida människor te sig nästan komiska. I diverse skattelängder, utlagor och skördelängder skrevs Simskåla: Sijmesial, Sijmeesiel, Sijmasiela och Simisziella bara för att nämna några.

Strömsby som egentligen inte är nån "riktig" by fick sitt namn i en namntävling som kommunen anordnade. Det vinnande namnförslaget Strömsby hade Anni Blomqvist som primus motor. Namnet härstammar från Storströmmen som rinner igenom byn. Strömsby "förenar" tre byar; åkrarna hör till Vargata, Lövö och Vårdöby och nya bostadsområdet är byggt på Lövömark. Tidigare fanns planer på att byn skulle få officiell status.

Töftö Ortnamnet har vållat forskarna bekymmer. Det finns sammanlagt sex medeltida belägg. Slutleden ö är kanske inte så svår att fastställa ursprunget. Förleden Töft- är däremot svårare att begripa. En gammal teori är att det står för det finska mansnamnet Toivo, en annan är att förleden kommit ur orden töva (vänta) och ed (smalt näs). En lösning kan också vara kombinationen av toft (tomt), vedher (skog) och ö.

Vargata Namnet Vargata härstammar från Vårdö gatt. Gatt var en benämning för vattengata och Vargata träsk är en "kvarleva" av denna Vårdö vattengata. (Jämför t ex Kattegatt.)

Vårdö betyder vaktön. Här finns flera berg med namnet Vårdberg eller Kasberg och kommunvapnet upptar bilden av en flammande vårdkas, en erinran om ett urgammalt informationssystem. Vårdö omnämns första gången den 10 september 1347 i ett kungligt brev "in insula dicta Waerdhö" (på en ö kallad Vårdö).

Vårdöby Byanämnet visar enligt gammal sed att det är kommunens centralort, med andra ord den by i kommunen där prästgården finns. Kyrkan är dock belägen i Vargata. Jämför Kyrkoby / Prästgården (by) som finns i andra kommuner.

Ängö heter så eftersom det tidigare var "ön med de stora ängsmarkerna". Det var innan där blev odlad mark. Bl.a. är Ängö känt för sina äppelträdgårdar och ryssugnar.